

METODERAPPORT SKUP 2009

SLIK JUKSET
PAKISTAN VELFERDS
ORGANISASJON

Av journalistene

Jens Christian Nørve
Kadafi Zaman

Sakene ble publisert på TV 2, TV 2
Nyhetskanalen og tv2.no i perioden fra
mai 2009 til november 2009.

Adresse:

TV 2 AS
Nyhetsavdelingen
Postboks 2 Sentrum
0101 Oslo

Kontaktpersoner:

Jens Christian Nørve, jcn@tv2.no, 92239710
Kadafi Zaman, kza@tv2.no, 94856609

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Innledning

- 1.1 Dette er saken
- 1.2 Slik begynte det...

2. Metode – "Bilagsjuks"

- 2.1 De første intervjuene
- 2.2 Jakten på bildene
- 2.3 Hei, det er Jens fra TV 2...
- 2.4 Hva om foredragsholderne løy?
- 2.5 Mer skriftlig dokumentasjon
- 2.6 Den uformelle kanalen til statsråden
- 2.7 Alarmen går

3. Metode – "Medlemsjuks"

- 3.1 En ny skandale vokser frem...
- 3.2 Desto flere medlemmer, desto mer penger
- 3.3 Betalte kontant for alle medlemmene
- 3.4 Nei til innsyn i medlemslistene
- 3.5 De hemmelige kildene
- 3.6 Det fantes ingen snarveier
- 3.7 Slik rekonstruerte vi medlemmene
- 3.8 Et du medlem eller ikke?

4. Konfrontasjon

- 4.1 Den tause sekretæren
- 4.2 Intervjuteknikken
- 4.3 Bekreftelsen på korrekt medlemsliste
- 4.4 Utenriksdepartementet

5. Publisering

- 5.1 Publisering i TV 2 Nyhetene/TV 2 Nyhetskanalen
- 5.2 Publisering på tv2.no

6. Konsekvenser

- 6.1 Reaksjoner etter sakene
- 6.2 Medlemsjukset
- 6.3 Bilagsjukset

7. Spesielle erfaringer

8. Vedlegg

- 8.1 Eksempel på hvordan den delvis sladdede medlemslisten så ut
- 8.2 Kopi av et av forfalskede bilagene som ble sendt Utenriksdepartementet
- 8.3 Revisorrapport fra G-Partner vedrørende bilagsjuks. Bestilt av Utenriksdepartementet.
- 8.4 Granskningsrapport fra PricewaterhouseCoopers AS vedrørende medlemsjuks. Bestilt av Oslo kommune

I. INNLEDNING

I.1 Dette er saken

I en serie reportasjer på TV 2 har vi avdekket at Pakistan Velferds Organisasjon (PVO) blåste opp medlemstallene for å få offentlig støtte. Vi avslørte også at de forfalsket bilag etter å ha fått pengestøtte fra Utenriksdepartementet.

PVO omtaler seg som landets største innvandrersorganisasjon og er svært mektig i det norskpakistanske miljøet.

De siste 10 årene har organisasjonen fått nærmere 900.000 kroner i støtte fra Oslo kommune. Størstedelen av tilskuddene er såkalt grunnstøtte, og størrelsen på støtten avhenger av hvor mange betalende medlemmer organisasjonen har.

Vi har gjennom våre reportasjer dokumentert at organisasjonen har ført opp uvitende personer som medlemmer. Vi ringte et tilfeldig utvalg og 80 prosent av de spurte svarte at de ikke var medlemmer av Pakistan Velferds Organisasjonen.

Ved å blåse opp medlemstallene har organisasjonen kunnet omtale seg som landets største innvandrersorganisasjon. Dette har de brukt som et sentralt argument når de har søkt departementer, kommuner og private aktører om pengestøtte til ulike arrangement.

Noe de blant annet brukte i en søknad til Utenriksdepartementet, hvor de fikk 265.000 kroner i offentlig støtte til et seminar om Islam og demokrati. Gjennom våre reportasjer dokumenterer vi at de forfalsket flere av bilagene de sendte UD etter seminaret.

To eksterne granskninger som ble bestilt av henholdsvis Oslo kommune og Utenriksdepartementet, etter TV 2s avsløringer, har bekreftet våre funn. Organisasjonen er i skrivende stund under politietterforskning for underslag, dokumentforfalskning og medlemsjuks.

I.2 Slik begynte det...

Den 7. april 2009 kom e-posten "Innsyn 1695 og 1701". Hver uke i flere år hadde vi rutinemessig bestilt dokumenter fra de offentlige postlistene til Utenriksdepartementet med søkenavnet "Pakistan".

Denne gang fikk vi innsyn i to dokumenter som omhandlet Pakistan Velferds Organisasjon. Den ene var en sluttrapport fra en konferanse om Islam og demokrati som ble avholdt i februar 2009 i Oslo. Det andre var bilagene fra denne konferansen. For å avholde denne todagers konferansen fikk organisasjonen 265.000 kroner i støtte fra Utenriksdepartementet.

Vi stusset umiddelbart over flere av bilagene. Det var brukt 120.000 kroner på reiseutgifter, men giroen var håndskrevet uten underbilag. Det ble spist for 62.000 kroner i løpet av to dager, men kvitteringene var uspesifiserte.

Det som likevel vakte en spesiell interesse var bilag som dokumenterte honorar til utenlandske foredragsholdere. Totalt 71.000 kroner til seks personer. En var statsråd, en annen var høyesterettsdommer, en var senator og flere var journalister. Med unntak av beløpene var bilagene identiske:

“This is to certify that I have received kr 14000,- from Pakistan Velferds Organisasjon for holding the lecture in Seminar on topic Islam & Democracy in Oslo on 22.-23.2.2009”.

Alle bilagene var signert. Men hadde virkelig en pakistansk statsråd, dommer og senator fått beløp fra 10.000 til 14.000 kroner hver for å holde et kort foredrag på under en time?

Det hadde kommet pakistanske foredragsholdere til Norge i mange år. Spesielt under nasjonaldagsfeiringene den 14. august. Men de hadde aldri bedt om honorar. Kun reise og opphold ble dekket av de forskjellige organisasjonene. Dette visste vi på grunn av god innsikt i dette miljøet.

Arbeidstesen var derfor veldig enkel:

- 1) Hadde foredragsholderne virkelig fått penger eller var bilagene forfalsket?

Men det skulle snart vise seg at denne tesen ble for snever. For det som begynte som en mistanke om juks med bilag ble etter hvert til en annen parallell sak, juks med medlemslister.

2. METODE – BILAGSJUKS

2. I De første intervjuene

Pakistan Velferds Organisasjon, som ble etablert i 1974, hadde i flere år omtalt seg selv som Norges største innvandrereforening. Organisasjonens sekretær, Khalid Mahmood, var en profilert Arbeiderpartipolitiker med mange gode kontakter i både Norge og Pakistan. Han hadde vært bystyremedlem i Oslo i mer enn 20 år og var ansett for å være svært mektig i det norskpakistanske miljøet.

Lederen Fazal Hussain er også en kjent skikkelse i dette miljøet. Han er redaktør for urduavisen Quaid og har tette bånd til Norges største moské, Jamaate Ahlae Sunnat i Oslo. Med andre ord, dette var personer som var selvsikre på alle VIP-arrangementer i det norskpakistanske miljøet.

Etter å ha fått mistanke om mulige falske bilag snakket vi med vår redaksjonssjef, Niklas Lysvåg. Vi ba om å få god tid til å arbeide med saken. Svaret var at vi bare kunne sette i gang. Det første vi ville gjøre var å kontakte statsråden, senatoren og høyesterettsdommeren. Hadde de fått honorar eller ikke? Selv om det var totalt seks foredragsholdere hadde disse tre en høytstående posisjon i Pakistan.

Vi vurderte først å sende en e-post. Adressene kunne vi enkelt ha skaffet via internett. Men samtidig ville vi da risikere at e-posten kunne bli videresendt til Pakistan Velferds Organisasjon slik at de kunne dekke over eventuelle uregelmessigheter. Valget falt på telefonintervju, men det var ikke lett å finne telefonnumrene. Mobilnumrene var ikke registrert i den pakistanske nummeropplysningen eller på noen nettsider. Via kilder i den pakistanske statsforvaltningen fikk vi til slutt tak i direktenumrene til de tre foredragsholderne. Vi ringte dem opp fra skjult nummer og presenterte oss med fullt navn og tittel. Tema for samtalene var seminaret om Islam og demokrati. På direkte spørsmål om de hadde fått honorar var svaret var NEI. Fra alle tre. De presiserte at kun fly og hotell ble betalt av arrangør og ikke noe mer. Alle disse samtalene ble tatt opp på bånd.

2. 2 Jakten på bildene

Mistanken vår var bekreftet og vi bestemte oss for å gå systematisk til verks for å finne ut mer om seminaret – og ikke minst skaffe bilder.

Via søk i A-tekst og andre nyhetskilder fant vi raskt ut at ingen norske nyhetsmedier dekket seminaret som Utenriksdepartementet hadde sponset med 265.000 kroner. Vår store utfordring, som TV-medium, ble dermed hvordan vi kunne finne bilder fra seminaret - uten at alarmen gikk hos organisasjonen.

På grunn av langvarig kontakt med gode kilder i det norskpakistanske miljøet klarte vi å finne ut hvilke pakistanske journalister og fotografer som hadde vært på seminaret og på middagene i tilknytning til arrangementet. Kanskje TV 2 kunne kjøpe bilder fra noen av dem?

Vi bestemte oss for å kontakte kun en av journalistene. Han hadde ry for å drive seriøs journalistikk og hadde ikke tette bånd til den pakistanske organisasjonen. Uten å røpe hva som var hensikten ba vi om å få kjøpe bilder han hadde fra seminaret. Vi fikk et positivt svar og den 15. april 2009 fikk vi stillbilder fra seminaret på e-post.

2.3 Hei, det er Jens fra TV2...

Neste fase var å innhente mest mulig skriftlig materiale om organisasjonen. Samme dag som vi fikk tak i bildene sendte vi en innsynsbegjæring til Utenriksdepartementet:

"Jeg ønsker en oversikt over all økonomisk støtte Pakistan Velferds Organisasjon har fått fra Utenriksdepartementet siden 1. januar 2004 til dags dato. Jeg ønsker også innsyn i søknadene fra organisasjonen, tilskuddsbrev, sluttrapporter, regnskap og alle bilag".

En av hovedutfordringene i denne prosessen var å ikke alarmere Pakistan Velferds Organisasjon. Vi visste at organisasjonen hadde gode kontakter i Utenriksdepartementet og fryktet derfor en lekkasje. Derfor ble alle innsynsbegjæringene sendt fra e-posten til Jens Christian Nørve. Vi var av den oppfatning at en innsynsbegjæring fra Kadafi Zaman, som selv har pakistansk bakgrunn, kunne føre til at organisasjonens kilder i Utenriksdepartementet (spesielt folk med fartstid i Arbeiderpartiet, Khalid Mahmoods parti) kunne varsle om at "noe var på gang". Hvordan vi har brukt etnisk bakgrunn som en bevisst del av vår metode vil vi komme tilbake til under kapittelet spesielle erfaringer.

Den samme metoden brukte vi i e-postene til foredragsholderne som deltok på seminaret om Islam og demokrati. Avsender hele tiden var Jens Christian Nørve. Den 16. april 2009 sendte vi e-post til de tre foredragsholderne som vi ikke hadde på lydbånd. Spørsmålet de fikk var om de hadde fått honorar eller ikke? En av dem svarte dagen etter at det var et privat spørsmål som han ikke ville svare på. Den andre svarte en måned senere – etter flere purringer. Den tredje fikk vi aldri kontakt med.

Fra de offentlige postlistene til både stat og kommune bestilte vi samtlige dokumenter om "Pakistan Velferds Organisasjon", "Khalid Mahmood" og "Fazal Hussain". Organisasjonen het tidligere Pakistan Workers Welfare Union, og forskjellige skrivemåter gjorde arbeidet enda mer komplisert.

Vi bestemte oss derfor for å sende en total innsynsbegjæring til alle departementer og Oslo kommune i midten av april. De neste dagene gikk til å gjennomgå alt materialet som begynte å komme inn fra departementene, kommunen og andre offentlige instanser. Vi fulgte opp med nye bestillinger av svært mange dokumenter som vi ikke fant i journalene. Under arbeidet med denne saken fikk vi et godt innsyn i hvor dårlige mange departement er med å registrere dokumenter i postlistene. Pakistan Velferds Organisasjon hadde vært en ivrig søker av økonomisk støtte gjennom flere år og dette fikk oss på sporet av juks med medlemslister. Se egen metodedel (punkt 3) for dette arbeidet.

2. 4 Hva om foredragsholderne løy?

Den 15. april 2009, en uke etter at vi begynte å jobbe med saken, hadde vi tre lydbånd av foredragsholdere som sa de ikke hadde mottatt honorar. Men hva om foredragsholderne løy? Kanskje de hadde signert og mottatt penger? For å sikre en best mulig kildekritikk var det bare en måte å sjekke dette på: Ta en stikkprøvekontroll og finne underskriften til en av foredragsholderne og sammenligne den med bilaget som var sendt til Utenriksdepartementet!

Vi bestemte oss for å finne signaturen til statsråden, Farooq Sattar. Det måtte være mulig å finne en signatur av ham på internett, tenkte vi. Men vi søkte på alle mulige søkemotorer på internett,

uten hell. Vi gjennomgikk også budsjetter, taler og rapporter som vi fant på den pakistanske regjeringens nettside. Vi ringte også departementet til Farooq Sattar i Pakistan og bestilte en rekke dokumenter. Vi var også innom den pakistanske ambassaden i Oslo for å bla gjennom materialet som de har tilgjengelig for pressen og turister som vil til Pakistan. Men vi fant ikke en eneste signatur av mannen noe sted.

Løsningen til slutt ble en god kilde i det pakistanske Utenriksdepartementet i Islamabad. Vi spurte om han kunne hjelpe med å finne et brev i forvaltningen som var signert av statsråden. Det klarte han å spore opp. Denne embetsmannen fra Pakistan tok et bilde av signaturen og sendte det på MMS. Da vi sammenlignet statsrådens signatur med bilaget som var sendt inn til Utenriksdepartementet var det ingen tvil om at det var forfalsket. Det var nemlig to vidt forskjellige underskrifter.

2.5 Mer skriftlig dokumentasjon

Den 7. mai. 2009, hadde vi nok informasjon til å ta et nytt møte med sjef for avdelingen, Niklas Lysvåg. Vi fikk klarsignal til å innhente enda mer skriftlig dokumentasjon. Vi fikk også klar beskjed at det var viktig med skriftlig bekreftelse på at foredragsholderne ikke hadde mottatt penger. Lydbåndene alene var ikke nok. Vi fikk også ja til å jobbe uforstyrret videre med saken.

Derfor skannet vi bilagene som var sendt til Utenriksdepartementet. Det sendte vi per e-post til den pakistanske statsråden, høyesterettsdommeren og senatoren med følgende ordlyd:

“My name is Jens Christian Nørve reporter from TV2 Norway. We spoke on the phone two weeks ago where I had some questions about the conference in Norway, Islam and democracy. I also asked if you had received any lecture-fees for the seminar. The answer was no. Only plane tickets and hotel was paid by the organizers. We have now received some papers from the Foreign Ministry, which says something different. We are attaching this paper to this e-mail. Can you Sir, please check the signature and confirm if its yours or not? “

Etter å ha ikke fått noen svar sendte vi en purring den 11.mai 2009. Fire dager senere bekreftet høyesterettsdommeren at han ikke hadde mottatt honorar for seminaret og at underskriften ikke var hans.

2.6 Den uformelle kanalen til statsråden

Det var en lettelse å få en skriftlig bekreftelse fra høyesterettsdommeren. Men fortsatt hadde ikke statsråden eller senatoren svart. Den 12. mai sendte vi en ny purring til statsråd Farooq Sattar. Av frykt for å ikke få svar bestemte oss for å bruke en uformell kanal til å kontakte ministeren. Fra tidligere arbeid i det pakistanske miljøet hadde det vist seg å være en effektiv måte. Vi trengte noen som kunne fortelle ministeren om alvoret i saken. Fra en kilde i det pakistanske politiske miljøet i Norge fikk vi vite at statsråden hadde en fortrolig kontaktperson i Oslo. Dette var en mann som statsråden kjente og ville lytte til, ble vi fortalt.

Vi tok derfor kontakt, per telefon, med denne mannen. Han ble overrasket over hvordan vi visste at han kjente statsråden. Mannen var svært sky men sa etter flere samtaler ja til et møte. Han tok oss med til et avsidesliggende sted hvor vi hadde et møte i bilen hans. Mannen ville absolutt ikke bli sett sammen med TV 2. Vi fortalte om lydbåndet og gjorde det klart at det var viktig med et skriftlig svar fra statsråden. Dagen etter dette møtet fikk vi en e-post fra statsråden som verifiserte alt. Ikke bare det, han hadde også bedt departementet sitt om å sette i gang en gransking av saken.

2.7 Alarmen går

Etter flere purringer fikk vi også svar fra senatoren. Han hevdet plutselig å ha mottatt 10.000 kroner etter at vi hadde gjort vårt telefonintervju i april. Vi sendte ham en ny e-post hvor vi nok en gang spurte om underskriften var hans eller ikke. Den fikk vi aldri svar på.

Vi forsto nå at alarmen var gått og at senatoren mest sannsynlig hadde kontaktet Pakistan Velferds Organisasjon for å be om en forklaring. Pussig nok kom svaret fra en annen foredragsholder som vi hadde ventet på i en måned også samme dag. Hun var en journalist fra Pakistan som bekreftet å ha mottatt 15.000 kroner. Vi sendte henne en ny e-post med spørsmål på om underskriften var hennes eller ikke. Den fikk vi aldri svar på. I ettertid, via kilder, fikk vi vite at Pakistan Velferds Organisasjon skal ha forsøkt å overtale statsråden og høyesterettsdommeren til å besvare TV2s e-post med en bekreftelse på at de hadde mottatt penger. Det gjorde de imidlertid ikke.

Status den 15. mai 2009 var følgende: To foredragsholdere mente de ikke hadde mottatt honorar og at underskriften deres var forfalsket. Svarene fra de andre tydet på at organisasjonen nå forsøkte å dekke over det som hadde skjedd.

3. METODE MEDLEMSJUKS

3.1 En ny skandale vokser frem...

Etter at vi hadde konstatert at Pakistan Velferds Organisasjon hadde jukset med bilag som var sendt inn til Utenriksdepartementet, bestemte vi oss for å se hvor mye offentlig støtte organisasjonen hadde fått, og på hvilket grunnlag en eventuell støtte hadde blitt tildelt.

Via nettsidene til Enhet for mangfold og integrering i Oslo kommune fant vi ut at Pakistan Velferds Organisasjon senest den 3. april 2009 ble tildelt 60.000 kroner i såkalt grunnstøtte.

Oslo kommune fordeler hvert år statlige og kommunale tilskudd til prosjekter og tiltak som fremmer integrering og mangfold i Oslo. Flere søk på deres nettsider viste at Pakistan Velferds Organisasjon de siste årene hadde fått innvilget mange søknader om økonomisk støtte.

Den 16. april 2009 sendte vi en innsynsbegjæring via e-post til Enhet for mangfold og integrering:

”Jeg ønsker en oversikt over all økonomisk støtte Pakistan Velferds Organisasjon har fått fra Enhet for mangfold og integrering siden 1. januar 2004 til dags dato. Jeg ønsker også innsyn i søknadene fra organisasjonen, tilsagnsbrev, sluttrapporter, regnskap og alle bilag.”

Denne e-posten ble senere på dagen fulgt opp med en begjæring hvor vi ba om innsyn i medlemslistene til organisasjonen fra 2006, 2007 og 2008. Vi ba også om en oppstilling av all støtte organisasjonen hadde fått fra kommunen de siste ti årene.

3. 2 Desto flere medlemmer, desto mer penger

Lokale innvandrersorganisasjoner og frivillig virksomhet i lokalsamfunn kan søke om tilskudd, såkalt grunnstøtte gjennom fylkeskommunen. Størrelsen på tilskuddet for 2010 fastsettes i Statsbudsjettets kap 651, post 71. Fylkeskommunene forvalter ordningen, og midler til disse fordeles ut fra antallet utenlandsfødte personer som er fast bosatt i fylket.

Formålet med driftstilskudd til lokale innvandrersorganisasjoner er å bidra til:

- * å styrke organiseringen av innvandrere lokalt
- * å øke innvandreres tilgang til flere sosiale nettverk
- * at innvandrere skal kunne fremme felles interesser overfor lokale myndigheter

Grunnstøtten består av medlemsstøtte og husleiestøtte. Lokale innvandrersorganisasjoner får 130 kroner i støtte per medlem, men maksimum 60 000 kroner per år.

Kravet er at medlemslistene er attestert av registrert revisor med opplysninger om medlemmenes navn, adresse, fødselsdato og betalt kontingent.

Den 29. april, drøyt to uker etter bestilling, fikk vi oversendt materialet vi hadde bedt om. Det bestod av flere hundre sider med regnskap, bilag og årsrapporter. Vi gjennomgikk materialet systematisk, et arbeid vi brukte flere dager på.

3.3 Betalte kontant for alle medlemmene

Underveis stusset vi over flere ting. Blant annet var medlemsavgiften for samtlige medlemmer i PVO betalt kontant. År etter år. Også persongalleriet i organisasjonen var nesten det samme. Tre navn gikk igjen som leder, sekretær og kasserer. Vi lurte også på hvorfor det ikke kom inn nye navn i ledelsen. Spesielt fordi organisasjonen hadde et stort antall medlemmer, og det ble avholdt både generalforsamlinger og valg, i følge årsmeldingene.

Ett av vedleggene vi fikk fra kommunen viste at Pakistan Velferds Organisasjon siden 1999 hadde mottatt 891.149 kroner i støtte fra Oslo kommune. 181.000 kroner av dette var støtte til ulike arrangement de siste ti årene, mens mesteparten hadde organisasjonen fått i såkalt grunnstøtte. Størrelsen på denne støtten avhenger av hvor mange betalende medlemmer organisasjonen har. Vi bestemte oss for å granske medlemslistene til organisasjonen. Vi tok utgangspunkt i den siste tildelingen av grunnstøtte, som ble vedtatt 3. april 2009. Her fikk organisasjonen tildelt 60 000 kroner i støtte fra Oslo kommune. Dette var basert på at organisasjonen i 2008 hadde oppgitt å ha 506 medlemmer.

Det høye medlemstallet til organisasjonen er bakgrunnen for at de har omtalt seg som landets største innvandrersorganisasjon. Dette har de brukt som et viktig argument i flere pengesøknader til ulike departementer og Oslo kommune.

3.4 Nei til innsyn i medlemslistene

Vårt mål ble å sjekke om alle medlemmene organisasjonen hadde oppgitt til kommunen var faktiske medlemmer, altså personer som hadde meldt seg inn og betalt kontingenten selv. For å finne ut av dette måtte vi ha tilgang til medlemslistene til organisasjonen. Dette skulle vise seg å bli en krevende oppgave.

Vi valgte ikke å kontakte organisasjonen selv. Det kunne ødelegge vårt arbeid. Derfor baserte vi oss i hovedsak på materialet vi mottok fra Enhet for mangfold og integrering den 29. april. Der fikk vi oversendt medlemslistene til Pakistan Velferds Organisasjon, men disse var sladdet. Det ble henvist til forvaltningslovens § 13 (1). De sladdede listene inneholdt kun de 2-3 første bokstavene i fornavnene til de 506 medlemmene, hele fødselsdatoen og kun de 2-3 første bokstavene i adressen.

Vi påklaget vedtaket om delvis innsyn til Enhet for mangfold og integrering den 4. mai. I klagen argumenterte vi for at medlemslistene til organisasjonen, som er en velferdsorganisasjon, ikke er taushetsbelagt informasjon. Organisasjonen er verken spesielt kontroversiell eller avslørende hva angår politiske holdninger. Vi viste her til formålet og vedtektene til organisasjonen: "Organisasjonen skal være upolitisk og skal kun ha velferd av medlemmene som hovedformål". Vi viste også til Justisdepartementets rettleder til Offentleglova, s 58, som vi mener klart støtter vårt syn.

Vedtaket om delvis innsyn ble opprettholdt av Enhet for mangfold og integrering gjennom et vedtak den 7. mai. Begrunnelsen for vedtaket var hensyn til medlemmenes personvern "...viktig hensyn å ta... at offentliggjøring av medlemslister ikke medfører ufordelaktige konsekvenser for organisasjonene og deres medlemmer".

Vedtaket om begrenset innsyn ble påklaget til Byrådsavdelingen for Kultur- og utdanning den 13. mai. Saken ble oversendt Fylkesmannen i Oslo og Akershus for endelig behandling. Det skulle vise seg at vi måtte vente et halvt år før vi fikk et endelig svar på innsynsbegjæringen. Den

9.november 2009 konkluderte Fylkesmannen med at vi ikke fikk tilgang til en usladdet versjon av medlemslistene.

3.5 De hemmelige kildene

Mens vi arbeidet med innsynsbegjæringene jobbet vi samtidig opp mot en annen mulighet: Finne kilder som var med eller hadde vært med i organisasjonen – og som hadde tilgang til nye eller gamle lister. Dette var et arbeid som krevde diskresjon. Via kilder i det pakistanske miljøet forsøkte vi å kartlegge personer som kunne ha en interesse av å snakke anonymt med TV2. Det var ingen lett oppgave og mange fryktet represalier eller utstøtelse hvis dette ble kjent.

Til slutt overtalte vi to personer som hadde god innsikt om hva som foregikk på innsiden av Pakistan Velferds Organisasjon. Vi møtte disse personene hver for seg, i en kafé utenfor Oslo, på kveldstid. De hadde med referansepersonene sine, som hadde ordnet i stand møtet og gått god for oss. På disse to møtene fikk vi et helhetsbilde av en forening som vi stort sett kjente fra dokumenter, bilag og rapporter. Disse kildene forsøkte å få tilgang til listene, men lyktes ikke. Selv de visste ikke om hvem som var oppført som medlemmer, ei heller om de var det selv.

Vi pleide disse kildene bevisst i det videre arbeidet med saken. Det var viktig for oss å holde oss oppdaterte på hva organisasjonen gjorde både før og etter at sakene ble publisert. Etablering av kontakten med disse var svært verdifull i den videre fasen. Helt konkret betyr kildepleie kaffemøter og middager. Disse fikk aldri tipshonorar for sitt bidrag og det var heller ikke deres motivasjon for å hjelpe oss. Begge kildene ønsket en genuin forandring i organisasjonen.

3.6 Det fantes ingen snarveier

Etter at de hemmelige kildene ikke fikk tak i listene mistet vi også troen på at en ny klage ville føre frem. Derfor bestemte vi oss for å forsøke å rekonstruere de sladdede medlemslistene vi hadde mottatt fra kommunen.

Det var ikke mye vi klarte å lese ut fra listene, bortsett fra medlemsnummer, fødselsdatoen og noen få bokstaver i fornavn og adresse. Her er et lite utsnitt av hvordan de sladdede medlemslistene så ut:

52 she	21.02.1958 ette
53 Sh	23.03.1973 ette
54 zal	02.12.1970 Gra
55 Ta	15.08.1971 Gra
56 M	20.11.1947 Gra
57 Mc	20.09.1964 grø
58 Na	02.08.1980 Har

Medlemslistene som var sendt inn til kommunen ble fulgt av en revisorbekreftelse, som vi også

fikk kopi av. Statsautorisert revisor Olav Grønning bekreftet 2. februar 2009 til Enhet for mangfold og integrering at:

”...det for 2008 foreligger medlemslister med 506 navn for ovennevnte organisasjon. Det er videre registrert inn på bank at samtlige har innbetalt kr. 150 hver, totalt kr. 75.900.”

Selv om medlemslistene var bekreftet av en revisor, fastholdt vi at vi ønsket å granske listene nærmere. Årsaken var at de muntlige kildene hadde fortalt om en mangeårig ukultur i organisasjonen.

Men foreløpig var det lite å granske. Vi visste svært lite om hvem de 506 medlemmene i Pakistan Velferds Organisasjon var. Via kilder fikk vi opplyst at størstedelen av medlemmene var bosatt i Oslo, og dette hjalp oss litt på vei. Og nå startet det tunge arbeidet med å forsøke å rekonstruere medlemslistene til ”landets største innvandrerorganisasjon”, slik at vi selv kunne sjekke med de oppgitte medlemmene om de hadde meldt seg inn og betalt kontingenten selv.

Vi fordelte de 506 medlemmene mellom oss og startet på det som kunne se ut som en håpløs jobb. Redaksjonsledelsen hadde heldigvis troen på oss, og vi fikk lov til å jobbe med dette i en uke.

Vi undersøkte først om vi hadde et verktøy som gjorde det mulig for oss å søke på fødselsdatoer i Oslo kommune, samt legge inn de første bokstavene i fornavnet. Men et slikt verktøy fantes ikke.

Vi trälte nettet etter tilgjengelige databaser og kontaktet også kompetansepersoner ved Institutt for journalistikk for å få tips. Men det fantes ingen snarveier og vi måtte finne ut av det selv.

3.7 Slik rekonstruerte vi medlemmene

Skattelister skulle vise seg å bli det viktigste verktøyet for oss. Ved hjelp av Dagens Næringslivs skattelister på nett kunne vi søke på de første bokstavene i et navn (for- eller etternavn), samt avgrense søket på kommune og ikke minst alder. Denne muligheten hadde vi ikke i andre tilgjengelige verktøy som for eksempel BizWeb eller Dun & Bradstreets online-tjeneste. Det at fødselsdatoen til medlemmene ikke var sladdet i de tilsendte listene var avgjørende for oss.

Vi startet med å sette inn den informasjonen vi hadde om de ulike medlemmene i DN's avanserte skattelistesøk (<http://www.dn.no/skattelisten>). I den gamle versjonen av skattelistesøket til DN (som var tilgjengelig på nett i mai 2009) var det mulig å sette et stjernetegn bak de første bokstavene, slik at vi fikk opp alle navn som inneholdt for eksempel ZA i Oslo og som var rundt 39 år gamle. Se under.

Dette ble en tidkrevende jobb, fordi vi måtte plote inn den begrensede informasjonen vi hadde om hvert enkelt medlem. Samtidig gav hvert av de 506 søkene som regel mange treff. For eksempel er det mange i Oslo som er rundt 39 år (+/- 3 år) som har ZA i navnet sitt.

Men ettersom vi hadde den eksakte fødselsdatoen til hvert enkelt medlem kunne vi "prøve" de forskjellige navnene, som dukket opp etter søk i skattelister, opp mot folkeregisteret ved hjelp av Dun & Bradstreet sin online-tjeneste (www.dbonline.no). Når det var match mellom fødselsdato og navn, fikk vi opp en bekreftelse på dette. Samtidig fikk vi opp mer informasjon om personen, blant annet folkeregistrert adresse. Se sladdet versjon under:

Når vi fikk treff, som dette, sammenliknet vi den folkeregistrerte adressen opp mot de 2-3 første bokstavene i adressen i de sladdede medlemslistene. Og på denne måten klarte vi å rekonstruere mange navn.

Dette var en omfattende jobb og det bød på problemer. For da vi søkte i DN's skattelister, med den begrensede informasjonen vi hadde, fikk vi ofte svært mange treff. Skatteliste-søket til DN var konfigurert slik at vi kun fikk opp de ti første treffene. Når vi hadde forsøkt disse ti navnene opp mot den aktuelle fødselsdatoen, og det ikke ga match i Dun & Bradstreets database, måtte vi dessverre gi opp å få bekreftet identiteten til mange medlemmer.

Noen ganger fant vi personer i skattelistene, som vi mente kunne samsvare med personer i medlemslisten, men vi fant de ikke igjen i folkeregisteret. Personer som vi ikke fikk bekreftet gjennom treff i folkeregisteret valgte vi ikke å ta med.

Vi brukte også BizWeb (www.bizweb.no) aktivt når vi hadde mistanke om at flere fra samme familie var oppført som medlemmer. De stod ofte oppført etter hverandre i medlemslisten. Ved å søke på adressen til den første i familien vi hadde fått bekreftet, fikk vi ofte opp flere navn, som vi holdt opp mot den sladdede listen. Ved hjelp av Dun & Bradstreets database fikk vi bekreftet flere medlemmer på denne måten.

Etter en uke med svært lange dager, preget av frustrasjon og glede om hverandre, klarte vi å rekonstruere 106 av 506 navn på medlemslisten til Pakistan Velferds Organisasjon.

3.8 Er du medlem eller ikke?

Ikke alle medlemmene skulle vise seg å være levende. Vi fant et medlem som var oppført på medlemslisten for 2008, som døde i 2007 .

Det sentrale spørsmålet for oss nå var: Hvor mange av disse 106 personene hadde meldt seg inn i organisasjonen og betalt medlemskontingenten selv?

Nå startet arbeidet med å forsøke å skaffe telefonnummeret til disse medlemmene. Her brukte vi www.telefonkatalogen.no, www.bizweb.no, navnesøk ved hjelp av www.google.no og muntlige kilder for å finne kontaktinformasjon.

Men også dette skulle også by på store utfordringer. Av 106 medlemmer fant vi kontaktinformasjon på kun 58 personer. Vi bestemte oss for å ringe alle disse.

Fordi denne saken kunne bli betent gjorde vi opptak av alle telefonsamtaler som vi hadde med de oppgitte medlemmene.

Men av 58 personer vi hadde telefonnumrene til var det kun 34 personer vi kom gjennom til. De resterende 24 klarte vi ikke å oppnå kontakt med. Enten fordi telefonnumrene vi hadde fått oppgitt ikke lengre var i bruk, eller fordi de ikke svarte oss til tross for flere oppringinger. Flere av de 34 vi til slutt kom i kontakt med var vanskelige å få i tale. Noen var bortreist, mens andre vegret seg å snakke med oss i begynnelsen. I noen tilfeller måtte vi ringe opp igjen flere ganger før de ønsket å snakke.

Før vi ringte rundt hadde vi satt opp et sett med standardspørsmål vi ønsket svar på. Vi ville først ha en bekreftelse på at vi snakket med riktig person. I løpet av samtalen fikk vi også bekreftet adressen og fødselsdatoen, som i alle tilfellene stemte overens med det vi hadde.

Vi spurte om vedkommende var medlem av Pakistan Velferds Organisasjon og om de noen gang hadde meldt seg inn eller betalt kontingent til organisasjonen. Deretter fortalte vi de at de stod på medlemslisten og ba om deres reaksjon på dette.

28 av de oppgitte medlemmene i Pakistan Velferds Organisasjon vi snakket med benektet at de var medlemmer av organisasjonen eller hadde kontingent.

6 av de vi ringte bekreftet at de var medlemmer og at de hadde betalt medlemskontingenten selv.

I det vi startet ringerunden forstod vi at det ville være en fare for at ledelsen i organisasjonen fikk vite om vår kartlegging, og det stemte. Via kilder fikk vi høre at lederen av Pakistan Velferds Organisasjon, Fazal Hussain, på et tidspunkt hadde begynt å ringe til medlemmer og bedt de om ikke å svare på våre spørsmål. Det er umulig å svare på hvilken innvirkning dette fikk på resultatene av vår ringerunde. Vi gjorde også opptak av samtaler med personer som hevdet at de hadde fått telefon fra organisasjonen om å si at de var medlemmer hvis TV2 ringte. Dette for å dokumentere manipulering av medlemmer.

Torsdag 14. mai, fem uker etter at vi begynte med saken, var vi ferdig med ringerunden til 34 medlemmer. Denne torsdagen kunne vi konkludere med at av et utvalg på 34 personer vi hadde ringt, benektet 80 prosent at de var medlemmer av Pakistan Velferds Organisasjon.

4. KONFRONTASJON

4.1 Den tause sekretæren

Etter å ha fått en total oversikt over det som skulle vise seg å bli to avsløringer, en om bilagsjuks og en om medlemsjuks, tok vi et nytt møte med redaksjonssjef, Niklas Lysvåg. Der orienterte vi om status og viste frem dokumentasjonen vi hadde. Vi var alle enige om at nå var det nok til å konfrontere aktørene i saken.

Den 18. mai 2009 – seks uker etter at vi startet med å grave i saken – tok vi kontakt med Pakistan Velferds Organisasjon, Oslo kommune og Utenriksdepartementet. Først ringte vi Ap-politiker og sekretær i organisasjonen, Khalid Mahmood, og ba om et intervju. Vi fortalte om hva vi hadde funnet ut og at vi trengte et tilsvarende svar. Mahmood avsto å kommentere saken og sa at han hadde gått av som sekretær i mars 2009. Derfor ble vi henvist til leder for organisasjonen, Fazal Hussain.

For å sikre tilsvaret ytterligere valgte vi å oppsøke Khalid Mahmood på et møte i Oslo bystyre samme kveld. Før vi oppsøkte ham ble det gjort følgende vurdering:

Mahmood hadde fungert som sekretær og leder for organisasjonen i mange år. Han var spesielt aktiv under Islam-seminaret. På flere av bildene vi hadde fra seminaret var han på talerstolen og introduserte gjestene. Ifølge bilagene fra SAS-hotellet, hvor gjestene overnattet, var Khalid Mahmood oppført som kontaktperson. Også foredragsholderne, som vi hadde på lydbånd, hadde fremhevet Mahmood som sin kontaktperson. Selv om Mahmood sa at han hadde gått av som sekretær 1. mars 2009 var seminaret i februar, altså måneden før. I tillegg stod Mahmood oppført som sekretær i søknaden om grunnstøtte, som ble sendt Enhet for mangfold og integrering i Oslo kommune i begynnelsen av februar 2009.

Men Mahmood valgte å ikke kommentere saken da vi møtte ham i en pause i Oslo rådhus. Dagen etter, den 19. mai, sendte vi en rekke e-poster til Khalid Mahmood for å gi ham ytterligere en mulighet til å fortelle sin versjon av hva som hadde skjedd. Der fortalte vi i detalj om hva vi hadde funnet ut. Igjen ble vi henvist til lederen, Fazal Hussain.

4.2 Intervjuteknikken

Lederen av PVO var positiv til å stille til et intervju den 19. mai. Vi bestemte oss for å bruke et møterom i TV2s lokaler. Vi ville dessuten begge intervju ham. Dette var en intervjuteknikk vi hadde brukt tidligere og som fungerte i kompliserte saker hvor det var viktig å være presis med formuleringer. Vi hadde også med mye dokumentasjon vi måtte forholde oss til under intervjuet. Den ene kunne dermed tenke på oppfølgerspørsmål mens den andre foretok intervjuet.

Hussain møtte opp til avtalt tid og vi spurte ham om både juks med bilag sendt til UD og om juks med medlemslister. Han benektet for å ha jukset med listene og mente at personene som TV2 hadde snakket med løy. Hussain innrømmet imidlertid å ha signert på bilagene som ble sendt til Utenriksdepartementet. Han forklarte at han gjorde dette på vegne av foredragsholderne, som han hevdet fikk pengene sine. Intervjuet varte i nesten en time.

4.3 Bekreftelsen på korrekt medlemsliste

Tirsdag 19. mai avtalte vi et møte og intervju med enhetsleder Rowena B. Teodocio og førstekonsulent Jørn Lyhmann ved Enhet for mangfold og integrering i Oslo kommune. Vi konfronterte begge med våre funn. Enhetslederen opplyste at de ikke kunne forholde seg til det TV2 hadde avslørt og understreket at det viktigste for kommunen var å komme i dialog med organisasjonen - ikke i konfrontasjon. I samtalen bekreftet Teodocio og Lyhmann at Oslo kommunen aldri hadde sjekket medlemslistene til Pakistan Velferds Organisasjon, til tross for at organisasjonen har fått nærmere 900 000 kroner fra kommunen siden 1999.

For å få en endelig bekreftelse på at de navnene vi hadde rekonstruert fra medlemslisten stemte overens med den listen organisasjonen hadde sendt kommunen, fikk vi førstekonsulent Jørn Lyhmann til å gå gjennom vår liste. Etter en gjennomgang bekreftet han muntlig til oss at navnene vi hadde kommet frem til var korrekte. Dette gjorde han til tross for at vi hadde blitt nektet innsyn i medlemslistene.

4.4 Utenriksdepartementet

Samtidig som vi tok kontakt med Pakistan Velferds Organisasjon og Oslo kommune, sendte vi en epost til Utenriksdepartementet den 18.mai:

”UD fikk i etterkant av seminaret en prosjektrapport og regnskap med bilag. TV2 Nyhetene har hatt en gjennomgang av dette materialet. Der har vi oppdaget noen uregelmessigheter som vi trenger en kommentar til. Blant annet angivelige falske bilag. Ta gjerne kontakt per telefon hvis man ønsker detaljer før et tilsvaer”.

Vi fikk intervjuavtale med pressetalskvinne i UD, Ragnhild Imerslunden samme dag.

5. PUBLISERING

Etter å ha fått inn tilsvarene brukte vi flere dager på å sjekke og dobbeltsjekke alle fakta i saken. Vi laget deretter en konkret plan for publisering av sakene både på TV2, TV2 Nyhetskanalen og TV2.no. Under ser man oversikten over hva som ble publisert på de forskjellige plattformene. Etter en helhetsvurdering valgte vi å begynne med sakene om medlemsjuks. Tre dager senere publiserte vi den første saken om bilagsjuks. Begge sakene ble dekket parallelt gjennom året.

5. I Publisering i TV2 Nyhetene

I 21-sendingen den 22. mai 2009 publiserte vi den første nyhetssaken ”Åtte av ti benekter medlemskap i Norges største innvandrersorganisasjon”. Samtidig publiserte vi denne saken på nettet <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/8-av-10-benekter-medlemskap-i-norges-stoerste-innvanderforening-2742229.html>

En time senere fulgte vi opp med en ny sak på nettet hvor Venstrepolitiker Abid Raja var sjokkert over jukset. <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/raja-sjokkert-over-medlemsjuks-2742351.html>

Neste morgen ble, den 23. mai 2009, publiserte vi en nettsak med reaksjoner fra flere personer i det norskpakistanske miljøet på avsløringen: <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/mener-kommunen-lures-av-innvandrersorganisasjoner-2742542.html>

I 18.30-nyhetene den 23.mai 2009 hadde vi saken om at Oslo kommune kaller inn Pakistan Velferds Organisasjon på teppet. Samme sak ble lagt ut på nettet. <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/full-gransking-av-mulig-medlemsjuks-2743011.html>

Også Khalid Mahmood valgte å komme på banen neste dag. Også dette ble publisert i 18.30 nyhetene. Vi la ut hele intervjuet med ham på nettsiden. <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/ikke-ansvarlig-for-medlemslistene-2742902.html>

I 1830-sendingen vår den 24. mai 2009 gikk Arbeider-partipolitikerens Aslam Ahsan ut og sa han vil avskaffe den økonomiske støtten til innvandrersorganisasjoner. Han mener foreninger som Pakistan Velferds Organisasjon hindrer integrering. Det ble også laget en egen nettsak: <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/vil-stanse-stoette-til-innvandrerorganisasjoner-2743751.html>

I 21-nyhetene den 25. mai 2009 publiserte vi vår andre avsløring: Landets største innvandrersorganisasjon innrømmer å ha sendt falske bilag til Utenriksdepartementet etter å ha fått 265.000 kroner i støtte. En egen nettsak ble også lagt ut: <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/pakistansk-organisasjon-innroemmer-falske-bilag-2745473.html>

Dagen etter, 26. mai 2009 kunne 21-nyhetene avsløre at lederen for organisasjonen gikk i rundt Oslo sentrum for å skaffe underskrifter til de reviderte medlemslistene som Oslo kommune hadde bedt om. Også her publiserte vi en egen nettsak. <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/her-sanker-han-underskrifter-til-medlemslistene-2747404.html>

Samme kveld hadde vi i 21-nyhetene saken om at bilagsjukset til organisasjonen ble politianmeldt av Høyrepolitiker, Andre Oktay Dahl. Også den ble lagt ut på nettet. <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/krim/politianmelder-norges-stoerste-innvandrerforening-2747321.html>

I 18.30-nyhetene den 27. mai 2009 kunne vi fortelle at utenriksminister Jonas Gahr Støre fikk spørsmål om saken i Stortingets spørretime. Han mente dokumentasjonen fra organisasjonen ikke holdt mål.

I 21-nyhetene den 5. juni 2009 hadde vi nyheten om organisasjonen manglet 200 underskrifter etter sin dør-til-dør aksjon. Oslo kommune engasjerte samtidig PriceWaterhouseCoopers til å granske foreningen. Vi laget en egen nettsak på dette. <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/pakistan-velferds-organisasjon-mangler-200-signaturer-2761865.html>

Den 30. juni, i 21-nyhetene, sa Utenriksdepartementet at de ville be Riksadvokaten om å vurdere straffeforfølgning av organisasjonen. Også nettsak ble publisert. <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/krim/innroemmet-juks-paa-tv-kan-straffeforfoelges-2797048.html>

Den 5. juli 2009, i 21-nyhetene, kunne vi fortelle at Pakistan Velferds Organisasjon brukte offentlige midler til å betale for flybilletter for flere av ektefellene til foredragsholderne. Nettsak

ble laget. <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/kjoeppte-flybilletter-til-pakistanske-ektefeller-med-uds-penger-2799634.html>

I 21-nyhetene, 26. august 2009, kunne vi vise bilder av utenriksminister Jonas Gahr Støre på nasjonaldagsarrangementet til organisasjonen. Her sto Ap-politiker Khalid Mahmood på scenen og introduserte Støre – fem måneder etter at han selv hevdet å ha gått av som sekretær. En egen nettsak ble også laget dagen etter. Fokus var at Statsadvokaten ber politiet om å starte etterforskning. <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/krim/vil-etterforske-norskpakistansk-organisasjon-2877045.html>

Den 21. november 2009, i 21-nyhetene, fortalte vi at politiet etter en vurdering hadde bestemt seg for å starte etterforskning. Nettsak ble også laget.

<http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/krim/innvandrersorganisasjon-etterforskes-for-pengejuks-3020963.html>

Dagen etter, den 22. november 2009 i 21-nyhetene, kunne vi vise resultatet av den eksterne granskingen til Oslo kommune. Den ble gjennomført av PriceWaterhouseCoopers AS. Rapporten var en nådeløs kritikk av organisasjonen. Nettsak ble publisert.

<http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/krim/innvandrersorganisasjon-blaaste-opp-medlemstall-3022224.html>

23. november 2009, i morgennyhetene, fortalte vi at alle organisasjoner som får pengestøtte av Oslo kommune blir nå underlagt strenge kontrollrutiner. Nettsak ble laget.

<http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/krim/varsler-strengere-kontroll-etter-medlemsjuks-3022389.html>

6. KONSEKVENSER

I vårt arbeid oppdaget vi at Oslo kommune hadde mangelfulle rutiner for å kontrollere om medlemslistene til organisasjoner som får økonomisk støtte er korrekte eller ikke. Det til tross for at kommunen hvert år deler ut flere titalls millioner kroner til lokale innvandrersorganisasjoner og til tiltak som skal fremme integrering.

Da vi den 19. mai ba en oversikt over alle stikkprøvekontroller kommunen hadde tatt siden de startet å dele ut grunnstøtte og andre tilskudd, fikk vi til svar at 2009 var det første året Enhet for mangfold og integrering systematiserte dette arbeidet. Men de kunne ikke svare på om slike kontroller var utført tidligere.

6.1 Generelle reaksjoner etter sakene

Den første saken om mulig medlemsjuks ble sendt fredag 22. mai 2009. Dagen etter ble vi ringt opp av en sentral rådgiver i Aps Stortingsgruppe. Vedkommende fortalte at Ap-politiker Khalid

Mahmood, som flere ganger tidligere hadde avstått fra å kommentere saken, nå ønsket å gi et intervju.

I løpet av få timer fikk vi i stand et intervju med Mahmood på TV 2-huset i Karl Johans gate. I intervjuet, som ble sendt i nyhetene samme kveld, nektet han for å noe med medlemslistene å gjøre, og svarte samtidig at han trodde ikke at det var snakk om medlemsjuks.

Mahmood, som siden 80-tallet har vært sentral i Pakistan Velferds Organisasjon, hadde altså ingenting med medlemslistene å gjøre. Det til tross for at han var oppført som sekretær i den siste søknaden om grunnstøtte som ble sendt kommunen i februar 2009.

Samme kveld som innslaget med Mahmood ble sendt, 23. mai, sendte vi et innslag hvor Oslo kommune varslet en full granskning av mulig medlemsjuks i organisasjonen. Byråd for barn og utdanning i Oslo kommune, Torger Ødegaard (H), sa til TV 2 at styret i organisasjonen ville bli kalt inn på teppet til kommunen i løpet av kort tid.

Etter et møte mellom Enhet for mangfold og integrering og representanter fra Pakistan Velferds Organisasjon påfølgende uke, fikk organisasjonen en frist til mandag 1. juni med å komme med dokumentasjon på at medlemslisten til organisasjonen var korrekt. Via kildene som vi hadde pleid i det pakistanske miljøet fikk vi vite når dette møtet skulle starte. Dermed kunne vi sende en fotograf og sikre oss bildene av hvem som dro for å møte kommunen. Vi ville sjekke om Khalid Mahmood møtte opp eller ikke. Det gjorde han ikke.

Tirsdag 26. mai, kort tid etter at lederen for organisasjonen, Fazal Hussain, hadde vært i møte med kommunen, fikk vi via de samme kildene vite at Hussain var på medlemsjakt på Grønland. Vi sendte ned en reporter og fotograf. Inne på en butikk på Grønland tok vi bilder av Hussain med en bærepose full av medlemslister. Han jaktet på underskriftene til de som stod oppført som medlemmer i organisasjonen.

Samtidig med dette mottar tipstelefonen til TV 2 flere tips om at Hussain og flere i organisasjonen har optrådt truende overfor flere av de som var oppført som medlemmer. Dette var personer som aldri hadde meldt seg inn i organisasjonen eller betalt kontingent, men som nå ble bedt om å skrive under på at de var medlemmer. Ingen av disse ønsket å stå frem på TV2 på grunn av frykt for sin egen og familiens sikkerhet. Vi fikk også informasjon om navngitte personer i Oslos taximiljø som bisto organisasjonen med å samle inn nok underskrifter. Det lyktes oss aldri å få tak i bilder av disse personene i aksjon.

Pakistan Velferds Organisasjon fikk flere ganger utsatt fristen med å levere nye medlemslister til kommunen. Organisasjonen skyldte blant annet på at de hadde problemer med å komme i kontakt med flere av medlemmene sine.

6.2 Medlemsjukset

Etter TV 2s avsløringer om medlemsjuks bestemte Oslo kommune sommeren 2009 å engasjere PricewaterhouseCoopers AS til å sjekke om medlemslistene var korrekte eller ikke.

Pakistan Velferds Organisasjon leverte da en "ny" medlemsliste til kommunen, som ble oversendt granskerne i PwC. Listen som ble sendt inn i februar, og som dannet grunnlaget for utbetalingen av grunnstøtte, inneholdt 506 navn. Dette var i samsvar med revisorbekreftelsen. Den nye listen som ble levert til kommunen og PwC inneholdt navn på 673 personer som skal ha bekreftet medlemskap for 2008. PwCs undersøkelser viste at av 506 navn, fra den første medlemslisten, ble kun 326 navn gjenfunnet på den nye!

I november 2009 kom PwC med en rapport til kommunen. Konklusjonen i PwCs rapport var knusende. Selv de nye medlemslistene inneholdt mange feil og mangler. Den eksterne granskningen viste at av 20 medlemmer PwC klarte å komme i kontakt med, oppga sju at de ikke var medlemmer i organisasjonen. Tre av de sju stod oppført med signatur på den nye signerte medlemslisten, mens en fjerde stod oppført med "signert for".

PwC fant også ut at to medlemmer som var oppført på den opprinnelse medlemslisten fra februar var døde (død registrert i 1994 og 2002).

Etter TV 2s avsløringer og rapporten fra PwC besluttet Oslo kommune umiddelbart å skjerpe kontrollen med alle organisasjoner som mottar pengestøtte fra kommunen. Kommunens tilskuddsordning var basert på tillit, men avsløringene avstedkom nye rutiner og strengere kontrollordninger. Kommunen bestemte samtidig at de ville gå gjennom alle organisasjonene som hadde fått pengestøtte de siste årene for å sjekke om de faktisk er organisasjoner, og ikke bare enkeltpersoner som urettmessig mottar pengestøtte.

Kommunen fikk i PwC-rapporten også klare råd om å gjennomføre kontroll av andre medlemsbaserte støtteordninger hvor tilskudd beregnes ut fra antall medlemmer:

"PwC anbefaler at det gjennomføres ytterligere undersøkelser for å fastslå i hvilken grad forhold som er avdekket gjennom undersøkelsene av PVO også kan være gjeldende i andre organisasjoner som får tildelt støtte gjennom ordninger forvaltet av EMI eller andre kommunale institusjoner."

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi), som i år forvalter over 100 millioner kroner til lokale innvandrersorganisasjoner og integreringstiltak, varler også en innskjerping av regelverket etter TV 2s avsløringer.

IMDi vil innskjerpe retningslinjene for å gjøre forvaltningen enklere og forebygge mislighold. IMDi vil i rundskrivet for ordningen blant annet vurdere og skjerpe kravet om hvordan medlemskontingenten skal betales. Betaling skal skje via bank fra den enkeltes bankkonti til organisasjonens konti. IMDi skal også ta stikkprøver på ordningen som kommer i tillegg til fylkeskommunens kontroll.

IMDi samarbeider nå med fylkeskommunen om et opplegg for å styrke kompetansen hos innvandrersorganisasjonene. Dette skal omfatte bedre skolering på blant annet organisasjonskunnskap og regnskap. IMDi ønsker å samarbeide med Oslo kommune om å utvikle dette opplegget, som også skal kunne benyttes på nasjonalt nivå.

Den 7. januar 2010 opplyste IMDi til TV 2 at de nå også vil politianmelde Pakistan Velferds Organisasjon for å ha jukset med medlemslistene.

Etter at vi avslørte medlemsjukset ble revisoren til Pakistan Velferds Organisasjon fratatt godkjenningen. Statsautorisert revisor Olav Grønning har i flere år revidert medlemslistene og regnskapene til PVO. Den 10. juni 2009 fattet Kredittilsynet vedtak om å kalle tilbake Olav Grønnings godkjenning som statsautorisert revisor. Vedtaket ble satt i kraft med virkning fra og om 5. juli 2009.

6.3 Bilagsjukset

Etter at vi avslørte at PVO hadde forfalsket flere bilag som var sendt til Utenriksdepartementet krevde UD at organisasjonen sendte inn et nytt regnskap og korrekte bilag.

UDs interne kontrollenhet valgte å engasjere advokatfirmaet G-Partner, eid av tidligere Økokrim-sjef Erling Grimstad for å granske det nye regnskapet. Revisorrapporten fra G-Partner kom i september 2009. Også den var knusende. I rapporten heter det at:

”Vi har foretatt en gjennomgang av alle bilag (ca. 20 dokumenter i kopi) som ble fremlagt som dokumentasjon av regnskapsoppstillingen levert 16.06.09... Det er funnet mangler ved samtlige bilag.”

G-Partner mener de vesentlige svakhetene ved dokumentasjonen er:

- Utilstrekkelig sammenheng mellom deler av de pådratte kostnadene og seminaret.
- Dokumentasjon av en del kontantutbetalinger til enkeltpersoner ikke er dokumentert med angivelse av signerte kvitteringer.
- Utbetalinger via bank kan ikke linkes til faktura bla fordi man ikke kjenner mottakers bankkontonummer og/eller dette er ikke påført betalingskvitteringen.

Konklusjonen til G-Partner er at manglene ved dokumentasjon av kostnadene så vesentlig at man ved revisjon ikke kan konkludere positivt vedrørende den avlagte økonomiske situasjonen. På bakgrunn av rapporten fra G-Partner sendte Utenriksdepartementet saken videre til Riksadvokaten for en påtaleavgjørelse. I begynnelsen av november 2009 startet Oslo-politiet etterforskning av Pakistan Velferds Organisasjon for underslag av statsstøtte og dokumentforfalskning. Politiet har ennå ikke konkludert i sin etterforskning, men det kan ende med at organisasjonen må tilbakebetale hele eller deler av den tildelte summen på 265 000 kroner.

7. SPESIELLE ERFARINGER

Dette har vært en svært tidkrevende sak å jobbe med. Den handler ikke først og fremst om størrelsen på pengesummene som gikk til den pakistanske organisasjonen. Det handler mer om en grov ukultur i en organisasjon som utøver stor innflytelse i det norskpakistanske miljøet. Mye takket være svært dårlige kontrollrutiner hos kommune og stat.

Det er ikke lett å jobbe og grave i et flerkulturelt miljø hvor folk har så tette lojalitetsbånd. Ingen av kildene i denne saken har f. eks fått en eneste krone utbetalt i honorar. Derfor var det en stor utfordring for oss å finne frem til de rette kildene, samtidig som vi måtte holde graveprosjektet så diskret som mulig. I hvert fall frem til vi hadde sikret oss nødvendig dokumentasjon. Vi visste fra starten av at navnet til Kadafi Zaman ikke burde være med i henvendelsene til de offentlige etatene. Dette fordi en lekkasje om at noe var i gang ville trigge motkrefter i det norskpakistanske miljøet. Pakistan Velferds Organisasjon er en mektig forening med mange kontakter.

Men på grunn av kort tid fra konfrontasjon til publisering fikk ikke dette miljøet sjansen til å bruke sine uformelle kanaler for å påvirke saken i den ene eller andre retningen. Men etter første nyhetsinnslag var det flere personer i kretsen rundt Pakistan Velferds Organisasjon som kontaktet mennesker som kjenner Kadafi Zaman. De synes det var dårlig gjort at en som selv har pakistansk bakgrunn kunne gjøre noe sånt. Andre lurte på om det var mulig å stanse videre avsløringer. Noen antydte også indirekte at dette kunne bli farlig for journalistene. Men la oss understreke: Verken Khalid Mahmood eller Fazal Hussain tok på noen tidspunkt eller noen måte kontakt med reporterne i denne saken. Vi opplevde heller aldri å få noen direkte trusler fra dem.

Vi har forsøkt å ta kontakt med Fazal Hussain for hver gang en ny sak skulle publiseres. Men etter det første intervjuet på TV2-huset har ikke Hussain besvart noen av våre mange henvendelser. Vi ble til slutt henvist til advokat Halvard Helle. Og det er han som har frontet organisasjonen i de siste sakene vi har publisert.

I det norskpakistanske miljøet blir ofte ting sagt indirekte. Via kildene som vi hadde pleid i kretsen rundt Pakistan Velferds Organisasjon fikk vi vite at det var mange som var meget opprørt over at vi hadde laget saker om PVO, og at sakene hadde fått de konsekvensene de hadde. Vi må begge innrømme at vi var ekstra observante i denne perioden. Det pakistanske miljøet i Oslo følte seg sårbar etter den store drosjesvindel-saken og siden Kadafi Zaman hadde jobbet med de sakene fra sin tid i VG, mente enkelte "ryktespredere" at han førte en vendetta mot pakistanere for å blidgjøre nordmenn.

Derfor har det vært en ekstrem nyttig erfaring å være to personer i en slik sak. Ikke minst har det vært effektivt å kunne utnytte det å være "norsk" og "pakistansk" på en måte som vi har gjort. Før hver eneste e-post eller telefonsamtale diskuterte vi hvem som skulle stå som avsender eller snakke i telefonen. Det ville f. eks ha vært langt vanskeligere å jobbe med denne saken hvis begge hadde hatt etnisk norsk bakgrunn – eller hvis begge hadde hatt pakistansk

opprinnelse. Vi har brukt etnisk bakgrunn bevisst i det metodiske arbeidet med saken. Når man skal jobbe opp mot det flerkulturelle miljøet i Norge kan dette være en svært effektiv måte å arbeide på.

Under arbeidet med saken har det også vært vanskelig å få tilgang til nytt bildemateriell som kunne brukes i nye reportasjer. Fordi den pakistanske organisasjonen nektet å stille opp til nye intervjuer måtte vi bruke mye arkivmateriale i oppfølgingssakene. Sakene ble publisert gjennom en periode på et halvt år og derfor kunne man tåle en viss repetisjon av bildene.

Vi vil også avslutningsvis takke mange av våre kolleger som har bidratt med å lage oppfølgersaker på bakgrunn av vårt innsamlede og løpende materiale.